

Sygn. akt VI Gz 123/19

POSTANOWIENIE

Dnia 12 czerwca 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Marta Zalewska (spr)

SSO Anna Harmata

Protokolant: asyst. sędz. Joanna Gołąbek

po rozpoznaniu w dniu 12 czerwca 2019 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu upadłościowym obejmującym likwidację majątku upadłego -

B. W. - osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej

w sprawie z wniosku upadłego o umorzenie zobowiązań bez ustalania planu spłaty

na skutek zażalenia wierzyciela: (...) Bank SA z siedzibą w W. na postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie Sekcji ds. Restrukturyzacyjnych i Upadłościowych z dnia 15 stycznia 2019 r., sygn. akt V GUp 200/16.

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie przekazując sprawę Sądowi Rejonowemu w Rzeszowie do dalszego prowadzenia, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Rzeszowie (k. 194) umorzył wszystkie zobowiązania Upadłego B. W. – w całości (pkt I), ustalił wynagrodzenie Syndyka Masy Upadłości w wysokości 3600 zł + VAT (pkt II) , obciążył Skarb Państwa kosztami postępowania upadłościowego , w tym wynagrodzeniem Syndyka Masy Upadłości (pkt III)

Uzasadniając powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji ustalił, że postanowieniem z dnia 12 grudnia 2016 r. została ogłoszona upadłość B. W. zam. Gnojnica. Upadły posiadała ośmiu wierzycieli. W toku postępowania Sędzia - Komisarz zatwierdził główną i pierwszą uzupełniającą listę wierzycieli, o których obwieszczono w (...) dnia 3 listopada 2017 r.

Na podstawie informacji zawartych we wniosku Upadłego z dnia 6.03.2018 r. Sąd ustalił, że Upadły jest osobą bezrobotną, bez prawa do zasiłku. Mieszka wraz z żoną i synem w drewnianym domu stanowiącym własność żony. Żona również jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku. Nie posiada on żadnego majątku. Koszty utrzymania domu oraz upadłego i jego żony ponosi w całości pracujący syn. Stan zdrowia upadłego uległ pogorszeniu, gdyż na skutek wybuchu kuchenki gazowej odniósł on rany, które ograniczają jego zdolności ruchowe - problem z podnoszeniem lewej ręki powyżej barku. Okoliczności te zostały w całości potwierdzone przez (...) na rozprawie w dniu 15 stycznia 2019 r.

Według Sądu z uwagi na sytuację majątkową i osobistą oraz możliwości zarobkowe stan masy upadłości nie pozwoli na zaspokojenie w jakiegokolwiek mierze żadnej z wierzycieli objętych postępowaniem upadłościowym.

Rozważając przesłanki do zastosowania art. 491¹⁶ ust. 1 ustawy Prawo Upadłościowe Sąd Rejonowy stwierdził, że Upadły nie daje żadnej gwarancji, iż będzie mógł spłacać choćby w stopniu symbolicznym wierzytelności. Przyjmując nawet możliwość pozyskania przez Upadłego pracy wskazał Sąd, że przy uwzględnieniu kwoty wolnej od egzekucji, kwota która mogłaby zostać przeznaczona w ramach planu spłaty, po uwzględnieniu ilości wierzycieli i kwoty zobowiązań byłaby symboliczna. Przytaczając treść art. 833 kpc, art. 63 ust. 2 pr. up. i n., art. 87 kodeksu pracy oraz art. 87¹ k.p. Sąd Rejonowy wskazał, że przy egzekwowaniu należności z wynagrodzenia za pracę wolna od potrąceń jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, przysługująca pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne oraz zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych. Sąd wyliczył, że do dyspozycji Upadłej pozostaje kwota 1459 zł jako kwota netto minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w roku 2018, wynoszącego 2100 zł brutto. W konsekwencji powyższych ustaleń wniosek Upadłego o umorzenie zobowiązań Sąd Rejonowy ocenił jako zasadny i umorzył zobowiązania Dłużnika bez ustalenia planu spłaty wierzycieli na podstawie art. 491¹⁶ pr. up., mając na względzie, iż osobista sytuacja upadłego w oczywisty sposób wskazywała, że nie byłby on zdolny do dokonania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli. W ocenie Sądu umorzenie zobowiązań dłużnika stanowi naczelną cel postępowania upadłościowego prowadzonego wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Zgodnie z normą art. 2 ust. 2 pr. up. zaspokojenie roszczeń wierzycieli jest dodatkową wytyczną dla prowadzonego postępowania, ale ma być ona realizowana jedynie w miarę możliwości.

Orzeczenie zawarte w pkt. II wydano na podstawie art. 491⁹ pr. up. ustalając wysokość wynagrodzenia (...) na kwotę 3600 zł netto.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł wierzyciel (...) Bank SA z siedzibą w W. zaskarżając je w całości.

Wierzyciel zarzucił:

- naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 233 §1 k.p.c., co miało istotny wpływ na wydanie postanowienia o umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalania planu spłaty poprzez błędne wyciągnięcie wniosku na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, że sytuacja osobista upadłego wyklucza jakiegokolwiek spłaty w ramach planu spłaty, podczas gdy przeprowadzone postępowanie dowodowe i poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne, nie potwierdzają takiego wniosku,
- naruszenie art. 491(16) ust. 1 prawa upadłościowego, poprzez przedwczesne, zatem wadliwe, jego zastosowanie w realiach sprawy.

W oparciu o powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku upadłego o umorzenie jego zobowiązań bez ustalania planu spłaty wierzycieli, ewentualnie uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zażalenie wniesione przez wierzyciela podlegało uwzględnieniu.

Na wstępie należy wskazać, że umorzenie zobowiązań dłużnika – konsumenta, stanowi naczelną cel postępowania upadłościowego prowadzonego wobec osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej. Zgodnie z normą art. 2 ust. 2 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu obowiązującym od 1.01.2015 r. dodatkową wytyczną dla prowadzonego postępowania jest zaspokojenie roszczeń wierzycieli, ale ma być ona realizowana jedynie w miarę możliwości. W efekcie umorzenie zobowiązań powinno zostać poprzedzone próbą spłacenia przynajmniej części zadłużenia w drodze fazy likwidacyjnej i fazy realizacji planu spłaty wierzycieli. BOWIEM podstawowym mechanizmem oddłużenia upadłego jest plan spłaty obejmujący wierzytelności, które nie zostały zaspokojone w postępowaniu

upadłościowym. Dopiero jeśli sytuacja osobista upadłego dłużnika wskazuje, że nie jest on zdolny do dokonywania jakichkolwiek spłat, sąd umarza zobowiązania bez ustalania planu spłaty na podstawie art. 491¹⁶ w/w ustawy.

W doktrynie wskazuje się, że odstępianie od ustalenia planu spłaty, a zatem rezygnacja z istotnego stadium postępowania upadłościowego, powinno mieć charakter absolutnie wyjątkowy, gdy z uwagi na stan zdrowia upadłego, niedołężność, brak zdolności do pracy, w połączeniu z brakiem źródeł przychodów może być oczywiste, że upadły nie dokona jakichkolwiek spłat. (por. komentarz do art. 491¹⁶ Pr upadłościowe, Adamus 2019, wyd.2, Legalis)

Rozpatrując sprawę ponownie w kontekście art. 491¹⁶ Pr. Up. Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska Sądu I instancji, że zachodzą przesłanki pozwalające na umorzenie zobowiązań dłużnika w oparciu o wskazany wyżej przepis. Sąd uznał, że przeprowadzone w nin. sprawie postępowanie dowodowe i poczynione na jego podstawie ustalenia faktyczne nie są wystarczające dla przyjęcia, że upadły nie jest w stanie realizować planu spłaty. Przesłanki umorzenia zobowiązań wynikające z przepisu art. 491¹⁶ Pr. Up. i charakter tej instytucji stanowiącej wyjątek od zasady którą jest ustalenie planu spłaty wierzycieli powinny zostać udowodnione w sposób niebudzący wątpliwości, w oparciu o obiektywne i wiarygodne dowody. Aktualnie ukształtowany kontrydiktoryjny model postępowania cywilnego wymaga, aby strony wskazywały dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Dlatego to na upadłym który kieruje do sądu wnioski o umorzenie swoich zobowiązań bez ustalania planu spłaty ciąży obowiązek wykazania, że zachodzą wyjątkowe okoliczności, które uniemożliwiają mu realizację planu spłaty.

W rozpoznawanej sprawie w zakresie dowodów Sąd Rejonowy oparł się w głównej mierze na wysłuchaniu upadłego i Syndyka złożonych na rozprawie w dn. 15.01.2019 r., co jednak w świetle wyżej poczynionych uwag dotyczących dowodzenia uznać należy za niewystarczające dla oceny zdolności upadłego do dokonywania przez niego spłat na rzecz wierzycieli, nawet w świetle art. 229 i 230 kpc. Twierdzenia dot. wpływu stanu zdrowia upadłego na możliwości podjęcia przez niego pracy nie znajdują odzwierciedlenia w żadnym dokumencie. W szczególności podane przez niego ograniczenia ruchowe jakich doznał w związku z wypadkiem (wybuch kuchenki gazowej) m.in. kłopoty z podnoszeniem lewej ręki powyżej barku nie zostało zweryfikowane żadną dokumentacją lekarską, wskazującą, że dolegliwości te rzutują na jego możliwości zarobkowe. Zabrakło też ustaleń co do posiadanych przez upadłego kwalifikacji i czy dysponuje on umiejętnościami zawodowymi pozwalającymi na podjęcie zatrudnienia. Nie ma też żadnych ustaleń czy dla upadłego były składane oferty zatrudnienia z Urzędu Pracy i jakiego rodzaju. Argumentacja Sądu I instancji wskazująca, że nawet jeśli upadły podjąłby pracę to nie poprawiłoby to jego sytuacji finansowej i zaspokojenie choćby częściowe roszczeń wierzycieli jest oparta na przypuszczeniach i jako taka w żadnym wypadku nie może prowadzić do konkluzji o braku zdolności do dokonywania spłat wierzycieli. Istotne znaczenie ma tu nie tyle aktualnie osiągnięty dochód, co możliwości zarobkowe upadłego i przyczyny pozostawania bez pracy. Te zaś okoliczności w nin. sprawie pozostają niewykazane. Wskazane wyżej braki w materiale dowodowym nie dają podstaw do przyjęcia, że upadły wykazał okoliczności iż nie jest w stanie dokonywać jakichkolwiek spłat na rzecz wierzycieli w ramach planu spłaty.

Nie jest przekonująca argumentacja Sądu upadłościowego, odwołująca się do kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę które pozostawałoby w dyspozycji upadłego w razie prowadzonej względem niego egzekucji komorniczej.

Porównywanie sytuacji dłużnika w postępowaniu upadłościowym oddłużeniowym z sytuacją dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym nie jest uzasadnione. W wyniku przeprowadzenia postępowania upadłościowego dłużnik zyskuje możliwość całkowitego oddłużenia. P. to zakłada z góry umorzenie części zobowiązań dłużnika, niezaspokojonych po wykonaniu planu spłaty, bądź wszystkich – w przypadku gdy plan spłaty nie jest ustalany. Końcowym efektem tej procedury jest uzyskanie przez dłużnika całkowitego oddłużenia, bez możliwości wszczęcia przeciw niemu w przyszłości kolejnych postępowań przez niezaspokojonych wierzycieli. Tymczasem wierzytelności egzekwowane w postępowaniu egzekucyjnym, niezaspokojone w wyniku jego przebiegu mogą być dochodzone ponownie. Przepis art. 826 zd. 1 kpc stanowi, że umorzenie postępowania egzekucyjnego powoduje uchylenie dokonanych czynności egzekucyjnych, lecz nie pozbawia wierzyciela możliwości wszczęcia ponownej egzekucji, chyba, że z innych przyczyn egzekucja jest niedopuszczalna. Upadłość konsumencka jest więc dla dłużnika niewątpliwie korzystniejsza. Dlatego

ustalając przesłanki z art. 491¹⁵ i 491¹⁶ Pr. Up. Sąd winien mieć na względzie, że postępowanie oddłużeniowe w fazie realizacji nie służy zapewnieniu dłużnikowi dotychczasowego poziomu życia. W zamian za to, dłużnik zyskuje możliwość oddłużenia i umorzenie - po wykonaniu planu spłaty - niezaspokojonych zobowiązań powstałych przed ogłoszeniem upadłości, przy czym maksymalny okres wykonywania planu spłaty to 3 lata.

Powoływane przez Sąd przepisy dot. minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz, to, że wynagrodzenie upadłego nie wchodzi do masy upadłości i nie podlega potrąceniu nie wyklucza możliwości ustalenia planu spłaty. Przepisy te mają zastosowanie w toku postępowania upadłościowego przy prowadzeniu likwidacji majątku upadłego. Natomiast prawomocne postanowienie o ustaleniu planu spłaty bądź umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty na podstawie art. 491¹⁶ ustawy Prawo upadłościowe oznacza zakończenie tego postępowania. Plan spłaty wykonuje sam dłużnik, jego wynagrodzenie w okresie spłaty nie podlega zajęciu przez organ egzekucyjny bądź Syndyka sąd powołane przez Sąd Rejonowy przepisy o minimalnym wynagrodzeniu nie mają znaczenia przesądzającego dla kwestii możliwości ustalenia planu spłaty. Przesłanki które decydują o zastosowaniu planu spłaty jak też procedury całkowitego oddłużenia wynikają z przepisów art. 491¹⁴ – do art. 491¹⁶ ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe.

Mając na uwadze powyższe, w okolicznościach sprawy zasadnym była w ocenie Sądu II instancji zmiana zaskarżonego postanowienia poprzez jego uchylenie i przekazanie sprawy do dalszego prowadzenia. Ustalenie planu spłaty jest kompetencją sądu upadłościowego, na postanowienie w tym przedmiocie przysługuje zażalenie /art. 491¹⁴ ust. 1 i 2 puin/. W dalszym toku sprawy Sąd Rejonowy uzupełni materiał dowodowy, zobowiązując dłużnika do przedłożenia stosownej dokumentacji lekarskiej potwierdzającej stan zdrowia, oraz innych środków i wniosków dowodowych jakie upadły uzna za potrzebne do wykazania, że nie jest w stanie spłacać wierzycieli. W razie gdy uzna to za potrzebne ponownie wysłucha dłużnika. Następnie w zestawieniu z kwotą i strukturą zadłużenia (tytuły długów i wierzyciele) oceni podstawy do ustalenia planu spłat, czy też umorzenia postępowania bez takiego planu. W braku przedłożenia stosownych dowodów Sąd ustali plan spłaty wierzycieli stosownie do treści art. 491¹⁵ T.. Sąd zwraca uwagę, że z uwagi na wyjątkowy charakter instytucji umorzenia zobowiązań bez ustalania planu spłaty stałą praktyką sądów upadłościowych winno być każdorazowo zobowiązanie dłużników do dokumentowania swojej sytuacji dochodowej, zdrowotnej, majątkowej itp uzasadniających odstąpienie od ustalenia planu spłaty. Tzw. „wysłuchanie” nie stanowi żadnego dowodu w sprawie i nie zwalnia sądu z czynienia ustaleń na podstawie wiarygodnych dowodów z dokumentów czy innych środków dowodowych, co wielokrotnie tutaj. Sąd odwoławczy zaznaczał przy rozpatrywaniu tego typu spraw.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 386 § 1 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc oraz art. 108 § 1 kpc.

(...)

I. (...)

(...)

(...)

(...)

II. (...) (...) (...)